

Studiewijzer aardrijkskunde

10vwowereldvoedselvraagstuk_T1

Klas: 10 vwo

Datum: November 2016

Als een les wegens ziekte uitvalt dan kan je zelfstandig door werken.

Zorg voor een groot schrift (A4-formaat) waarin je duidelijke aantekeningen kunt maken en schema's kunt tekenen. Maak altijd de opgaven met de atlas deze zijn van wezenlijk belang voor het oefenen van de (geografische) vaardigheden.

Leer de begrippen goed. De begrippen zijn de basis voor het verkrijgen van inzicht in de geografische vraagstukken. Dus leer niet alleen de betekenis van de begrippen, maar ook de context waarin de begrippen worden gebruikt.

45	7 t/m 13 nov	Lesbrief 2	Do: 13.30 studiemiddag
46	14 t/m 20 nov	Wereld 1; hoofdstuk 2 Ma: Korte introductie HW: opsturen van een foto over de landbouw & lezen §2 Vr: Gezamenlijke presentatie van de ingestuurde foto's. Docent maakt een PowerPoint en jullie het verhaal. Begin lesbrief 1 HW: opdrachten 4 t/m 8	
47	21 t/m 27 nov	Ma: Vervolg lesbrief 1 HW §4 helemaal lezen. Opdrachten 12 t/m 16 maken Vr: GB54 178A bespreken. §3 Denkers over het voedselprobleem HW: opdrachten 9 t/m 11	Di: 19.30 Buitenland Buitenkans in Cals College Wo: cijfers ingevoerd
48	28 nov t/m 4 dec	Ma: Denkers over het voedselprobleem Vraag bij het artikel 'voedselhulp is grootste vijand': Welke Denker over voedselproblemen kan zijn model met dit artikel "bewijzen". Geef argument ontleent aan het artikel. Hoe zullen de twee andere denkers op het krantenbericht hebben gereageerd? Vr: §5 Globalisering en handel in voedsel HW Opdrachten 21 t/m 28(belangrijk 23, 25, 26, 28, opdr. 27 reeds behandeld)	Di: sportdag 9t/m12 na periode Ma: Rap.verg. 11e kl. Di:Rap.verg. 12e kl. Wo: rap verg 9e kl Do: rap verg 10e kl. Vr: rapverg 9° kl.
49	5 dec t/m 11 dec	Wo: Rapporten en examendossier eruit Ma: Bron 42 (blz. 114) bespreken, relatie tussen koopkracht en ondervoeding. Lesbrief 4 Vleesdump Begrippen: protectionisme, importheffingen, handelspolitiek,	Toneelweek 11B Vr: toneelopvoering 11B

		<p>exportsubsidies</p> <p>Vr: §6 draagkracht en technologie Opdrachten 29 t/m 33 maken</p>	
50	12 t/m 18 dec	<p>Ma: Nog aanpassen presentatie rijstbouw op Java . Lesbrief 5 Draagkracht van het milieu.</p> <p>Vr: §7 Op weg naar duurzaamheid HW: opdrachten 34 t/m 38.</p>	<p>Di: vakouderavond 7 t/m 12 vanaf 17.30 uur Wo: inhaalmiddag v. 13.30u</p>
51	19 t/m 25 dec	Ma/Di/Wo: Toetsweek 10&12 (Niet voor talen)	Vr: kerstspel + afsluiting
52	26 dec t/m 1 jan	Kerstvakantie	
1	2 t/m 8 jan	Kerstvakantie	
2	9 t/m 15 jan	<p>Ma: geen les. Nieuwe studiewijzer</p> <p>Boek: Wereld 1; hoofdstuk 1 Samenhang en verscheidenheid Maken lesbrief kleding en schoenenindustrie. HW: lesbrief af</p>	<p>Ma: leerlingen vrij/studiedag Do: Driekoningenopvoering</p>
3	16 t/m 22 jan	<p>Nabespreken van de lesbrief. Leer de begrippen goed. Enkele oefen vragen om te controleren of je de lesbrief voldoende hebt bestudeerd.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Noem vier katoen producerende landen. 2. Waarin verschilt de manier waarop katoen wordt geproduceerd tussen de Verenigde Staten en Pakistan? Gebruik in het antwoord de begrip(pen) uit de lesbrief. 3. Tegenwoordig wordt in de kledingindustrie gebruik gemaakt van de Kop-Staartformule. Het werk wordt uitbested; subcontracting. Wat hier hiervan het voordeel voor bedrijven, zoals H&M? <p>Vr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • §2 Wat is globalisering? Lesbrief 2 & Opdrachten 4 t/m 11(opdr. 6 niet) • Het vergelijken van landen (studiewijzer) 	Za: opendag 10.00-14.00 u
4	23 t/m 29 jan	<p>§3 Kolonialisme veranderde de wereld Opdrachten 12 t/m 16 Lesbrief 3 uit de studiewijzer</p>	<p>luistertoetsen 12/10M/H in de les Do: ouderavond 10e kl.</p>
5	30 jan t/m 5 feb	<p>§4 Drie werelden in één Opdrachten 17 t/m 24 Lesbrief 4 uit de studiewijzer</p>	Za: Opvoering Drama 12V

6	6 t/m 12 feb	§5 Economische globalisering & Opdrachten 25 t/m 29 Lesbrief 5 uit de studiewijzer §6 bedrijven en globalisering Opdrachten 30,31,33, 34	
7	13 t/m 18 feb	§9 Samenhang en verscheidenheid (onoverzichtelijke wereld)? Opdrachten 44 t/m 48. Afronden opdrachten en oefen voor toets. Lesbrief 6 & 9 Vr: geen les, begin toetsweek	Wo: 13.30 inhaalmoment Vr: 13.30 studiemiddag Vr: Toetsweek 9/10/11/12 (11 ^e geen talen)
8	20 t/m 26 feb	Toetsinhoud <ul style="list-style-type: none"> • Kleding en schoenenindustrie. Denk aan de bijbehorende begrippen. • Wereld 1 Hoofdstuk 1 §1,2,3,4,5,6,9 <ul style="list-style-type: none"> • Niet § 6.2 • Niet § 9.3+9.4+9.5 • Wereld 1 hoofdstuk 2 Lesinhouden en uitgereikte materialen	Toetsweek 9t/m12 Vr: begin krokusvakantie
9	27 feb t/m56 mrt	Krokusvakantie	
10	6 t/m 12 mrt	Raden levensverwachting	Mondelingen 12H/V-10M/H examenklassen gewoon les Do: Sectorwerkstuk 19:30-21.00 u Einde blok 2
11	13 t/m 19 mrt		Ma/Di/Wo/Vr Mondelingen 12H/V-10M/H examenklassen gewoon les Stage 9 ^e klassen Wo: 13.30 inhaalmoment Do: Bovenbouwconfere ntie Vr: cijfers ingevoerd 9 t/m 11
12	20t/m 26 mrt		Toneelweek 11D Vr: opvoering 11D

Lesbrief 1; Een indeling van Landbouw op continentale schaal.

Soorten landbouw	Kenmerken/gewassen	Klimaatgebied(en)	Bron 20. Wereld1 hfd.2
Intensieve akkerbouw		Gematigde klimaat	Moderne landbouw
Intensieve veeteelt		Gematigde klimaat	Moderne landbouw
Fruitteelt/tuinbouw		Verschillende klimaatsgebieden	Moderne landbouw
Extensieve akkerbouw Mediterrane landbouw	Granen, olijven,	Mediterraan klimaat Steppeklimaat	Moderne landbouw/ Traditionele landbouw
irrigatielandbouw		Mediterraan klimaat Steppeklimaat Woestijnklimaat	Moderne landbouw
Extensieve veeteelt	Nomaden.	Steppeklimaat	Traditionele landbouw
Shifting cultivation		Tropisch klimaat	Traditionele landbouw
Plantage		Tropisch klimaat	Moderne landbouw
Overige vormen van bodemgebruik			
Bosbouw		Verschillende klimaatsgebieden	---
Improductief		Woestijnklimaat	---

In de atlas staan kaarten over bodemgebruik. Deze kaarten geven weer waarvoor de bodem wordt gebruikt. Vaak zijn dit verschillende vormen van landbouw.

Lesbrief 2

Onderzoek naar de relatie tussen samenstelling arbeidsverdeling en economische ontwikkeling.

Auteur: Arnoud Boerma, bewerking van een bestaande opdracht¹.

Datum: 18 juni 2010, aanpassing 11 november 2016

Vak: economie en aardrijkskunde

Voor dit onderzoek heb je de Grote Bosatlas nodig.

Lees eerste de hele opdracht door voordat je met het onderzoek begint.

Hoofdvraag:

Is er een verschil tussen de samenstelling van de arbeidsverdeling in een economisch sterk (rijk)land en een economische zwak (arm)land?

Deelvragen:

Gebruik GB54 240 (GB53 208C) voor 1&2.

1. Wat is een economische sterk land, dat vergelijkbaar is met Nederland?
2. Wat zijn twee economische zwakke landen?
3. Wat is **exact** het Bruto Nationaal Product (BNP) per hoofd van de bevolking van de vier gekozen landen?
4. Hoeveel procent van de beroepsbevolking is werkzaam in de primaire sector?
5. Hoeveel procent van de beroepsbevolking is werkzaam in de secundaire sector?
6. Hoeveel procent van de beroepsbevolking is werkzaam in de tertiaire sector?
7. Welke verschuiving in de samenstelling beroepsbevolking is zichtbaar voor Nederland de afgelopen 100 jaar? (twee dingen noemen met het jaartal van de verandering)
8. Welke verschuivingen in de samenstelling beroepsbevolking is zichtbaar voor Japan de afgelopen 40 jaar?

Werkwijze:

- a. Alle deelvragen kunnen met de Grote Bosatlas worden beantwoord. De antwoorden moeten zo nauwkeurig mogelijk worden beantwoord, dus gebruik niet alleen de kaarten, maar ook de grafieken en de basisstatistiek. Met behulp van de inhoudsopgave en het trefwoordenregister kan gericht gezocht worden naar de juiste kaarten/grafieken en andere afbeeldingen. Meer informatie over het trefwoordenregister is terug te lezen op GB54 300 (GB53 276), links boven in.
- b. Maak de deelvragen en zet de antwoorden in de matrix.
- c. Schrijf de conclusie door antwoord te geven op de hoofdvraag.

¹ inBalans, economie voor de basisvorming havo/vwo, Nijgh Versluys, Baarn, blz. 140.

Matrix met de antwoorden van de deelvragen

Deelvragen 1&2	Deelvraag 3:	Deelvraag 4:	Deelvraag 5:	Deelvraag 6:
Land I: Nederland				
Land II:				
Land III:				
Land VI:				

Deelvraag 7:

.....

Deelvraag 8:

.....

Conclusie:

.....

Lesbrief 3; Denkers over het wereldvoedselprobleem

Lees het artikel

Welke denker over het voedselvraagstuk is van toepassing op dit artikel. Welke argumenten zijn hiervoor te bedenken?

De Amerikanen leveren
voedselhulp vooral uit
eigen overschotten

‘Voedselhulp is grootste vijand’

Ethiopië kan niet zonder voedselhulp. De afgelopen tien jaar ontving het land jaarlijks tussen de 600 duizend en 800 duizend ton voedsel. Dit jaar is het dubbele nodig. Maar het aantal mensen met een chronisch voedseltekort is niet afgenomen. Een anonieme regeringsfunctionaris noemt de hulp de “grootste vijand van de ontwikkeling van het land, vooral als die gratis is en als onduidelijk is wie wel en geen hulp nodig heeft”.

Voedselhulp redt levens, maar daar blijft het vaak bij. Voedselhulp voorkomt niet dat boeren hun landbouwwerktuigen en dieren voor

een prikkie van de hand doen. Zolang voedselhulp niet de voedselzekerheid bevordert, maakt het de mensen afhankelijk. De Europese Unie en de Amerikaanse regering geven het meeste voedsel aan Ethiopië. De Amerikanen leveren vooral uit eigen overschotten. De EU koopt het voedsel zoveel mogelijk in Ethiopië zelf. De EU en de regering van het land vinden dat het probleem niet zozeer de beschikbaarheid van voedsel is, als wel de toegang ertoe. Bepaalde gebieden hebben overschotten die verkocht kunnen worden in gebieden met tekorten. Daarom heeft de aanleg van wegen zo’n grote prioriteit. Er zit ook nog een raar luchtje aan die hulp aan Ethiopië.

Commissaris Simon Mechak van de Ethiopische Noodhulpcommissie “wil niet uitsluiten dat de transportsector er belang bij heeft dat de voedselhulp doorgaat. Transportbedrijven maken forse winsten met het vervoer.” Hij ontkent echter dat het om bedrijven gaat met nauwe banden met de regerende partij. ●

JOS VAN BEURDEN

10 is mei 2003

Ander artikel:

Een Ethiopische oplossing voor dure voedselhulp,
Geplaatst op 18 maart 2008.

<http://eremelamela.wordpress.com/2008/03/18/een-ethiopische-oplossing-voor-dure-voedselhulp-irin/>,
geraadpleegd op 26 augustus 2008.

Lesbrief 4; Vleesdump Link is verouderd Documentaire staat op de harde schuif van school

<http://www.netwerk.tv/uitzending/2008-09-01/vleesdump-afrika> (13 minuten) link werkt niet.
<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1138843#00:07:27>

vanaf 7 min te zien

Bekijk de video en lees de achtergrond informatie. Maak daarna de opdrachten.

Achtergrond: enkele recente voorbeelden van EU subsidie op varkenssector

Kamervraag van PvdD aan de ministers van LNV en Ontwikkelingssamenwerking (2007)
Kunt u aangeven op welke wijze de exportsubsidie op varkensvlees kan leiden tot een verstoring van de markt waarin dit vlees terechtkomt?

Antwoord:

De Europese Commissie heeft gemeend exportrestituties te moeten herintroduceren vanwege de sterk gestegen voerkosten en de zwakke dollar, en stelt daarmee Europese exporteurs in staat in derde landen te kunnen blijven concurreren met andere aanbieders. Dit kan inderdaad leiden tot marktverstoring. Om die reden is Nederland - ook in dit geval - terughoudend met de verlening van exportrestituties.

Overigens kunnen ontwikkelingslanden conform de WTO-regels veelal hogere invoertarieven hanteren op ingevoerde (landbouw)producten dan ze nu in de praktijk toepassen. Daarnaast hebben ze het recht specifieke vrijwaringsmaatregelen te treffen bij (dreigende) schade voor eigen producenten. Daardoor hebben ze in beginsel veel ruimte om hun binnenlandse producenten af te schermen als zij dat wensen. Het is de verantwoordelijkheid van elk land om bij een dergelijke beslissing de verschillende binnenlandse belangen van en effecten op overheid, lokale boeren, consumenten en regionale markten tegen elkaar af te wegen.

11 april 2011: De Europese Unie kent exportsubsidie toe voor de opslag van varkensvlees. De subsidie wordt verleend i.v.m. de scherpe prijsdaling door het dioxineschandaal in Duitsland (met dioxine vervuild veevoer, waardoor de export ineens stortte). Totaal: 50-60 miljoen Euro steun aan varkensboeren, handelaren en slachterijen. De subsidie is na drie weken stopgezet, omdat de prijs zich snel herstelde.

13 april 2011: Een veehouder in het Limburgse Leunen heeft van staatssecretaris Henk Bleker van Landbouw 550.000 euro subsidie gekregen voor een milieu- en diervriendelijke varkensstal die hij ontwierp. De stal is voorzien van een nieuw systeem waarbij mest en urine direct uit de stal worden verwijderd. De innovatie verbetert welzijn en gezondheid van de dieren, is goed voor het milieu, verbetert de werkomstandigheden en heeft een hoog rendement. De boer wil met de subsidie een bedrijf opzetten om deze innovatieve stal verder te ontwikkelen en het gebruik ervan te verspreiden.

Opdracht bij video over Vleesdump

1. Wat is vleesdump?
2. Welke landen zijn erbij betrokken?
3. Noem 6 partijen die betrokken zijn bij de keten in de vleessector in elk land.
4. Welk voordeel heeft de exporterende partner bij vleesdump?
5. Noem twee nadelen voor de importerende partner die ontstaan bij vleesdump.
6. Welk voordeel ontstaat bij de importerende partner?
7. Wat is volgens Wim van der Pelt van de Centrale Organisatie voor de Vleessector de oorzaak voor het probleem in de Kameroenese varkensvleessector? En wat is dus zijn oplossing?
8. Waarom heft Kameroen geen invoerrechten op varkensvlees volgens Marieke Gaanderen van ICCO?
9. Welke rol speelt de WTO in dit verhaal?
10. Wat vind je zelf van het EO-item?

Lesbrief 5; De draagkracht van het milieu in Marokko

Atlasvragen bij §6

1. Zoek in de atlas het kaartblad van Marokko. Gebruik de kaart neerslag en de natuurkundige kaart. Welke relatie kan gelegd worden tussen het reliëf en de neerslag in Marokko?
2. Kan je deze relatie ook verklaren? (dit kun je als je de aardrijkskunde periode in de 10^e hebt gehad)
3. Bekijk de bovenstaande foto. Als hier veel regen valt, wat is dan het gevolg? (controleer je antwoord m.b.v. GB54 226C (GB53 219C).
4. Waarom is dit (antwoord vraag 3) een probleem?
5. Hoe kan de mens dit probleem oplossen of verminderen?
6. Bekijk nogmaals de bovenstaande foto. Waar vind je de beste akkerbouwgronden op deze foto? Kan je hiervoor een verklaring geven?
7. Welke vormen van landbouw kunnen voorkomen op deze foto? Onderbouw je antwoord met een verhaaltje.
8. Controleer je antwoord van de vorige vraag. Zoek een de kaart op continentale schaal over het bodemgebruik in de atlas. Welke vormen van bodemgebruik komt in het Rifgebergte voor?
9. Geef nog eens antwoord op de vorige vraag, maar dat met een kaartje over bodemgebruik op nationale schaal?
10. Als het goed is heb je bij de vorige vraag de legenda eenheid bossen gevonden. Welke functies vervullen de bossen in het Rifgebergte?

Lesbrief 7; De bio-industrie in Nederland

De varkenshouderij behoort bij de bio-industrie. De bio-industrie is een niet-grond gebonden vorm van landbouw. Dit betekent dat de dieren leven in stallen en (bijna) nooit buiten komen. Ook het voer van de dieren komt niet van het land van de boer, maar is een samenstelling van diverse landbouwgewassen die door andere boeren elders in de wereld worden verbouwd.

- a. Beschrijf het spreidingspatroon van de varkenshouderijen in Nederland.

- b. Zoek de kaart NEDERLAND grondsoorten. Welke grondsoort heeft de grootste concentratie varkens per hectare?²

Veel varkenshouderijen zijn gevestigd op de zandgronden. De verklaring hiervoor heeft een historisch karakter. Hier gaan we nu niet dieper op in.

De grote concentratie aan varkens- en kipveehouderijen op de zandgronden veroorzaken wel milieuproblemen in Nederland.

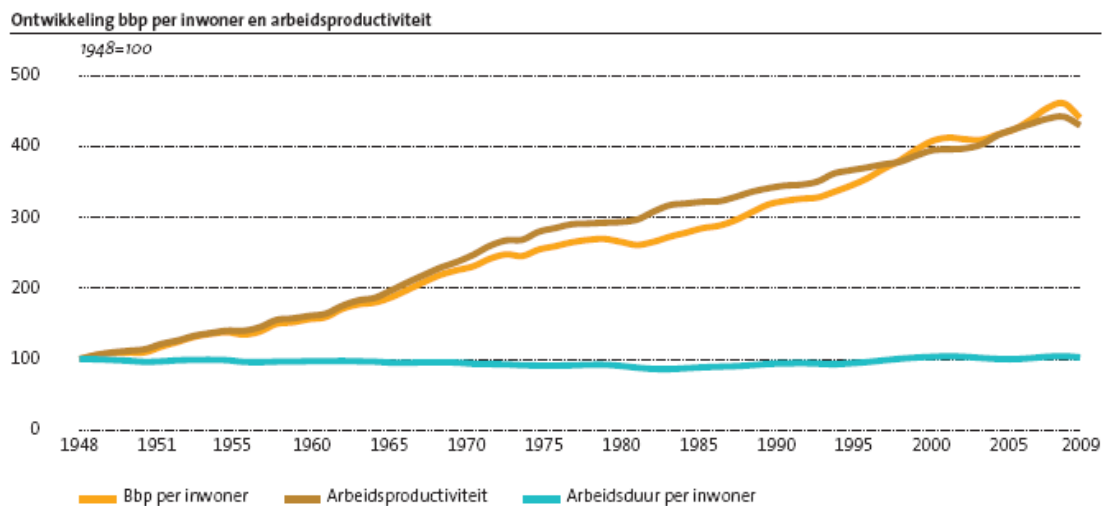
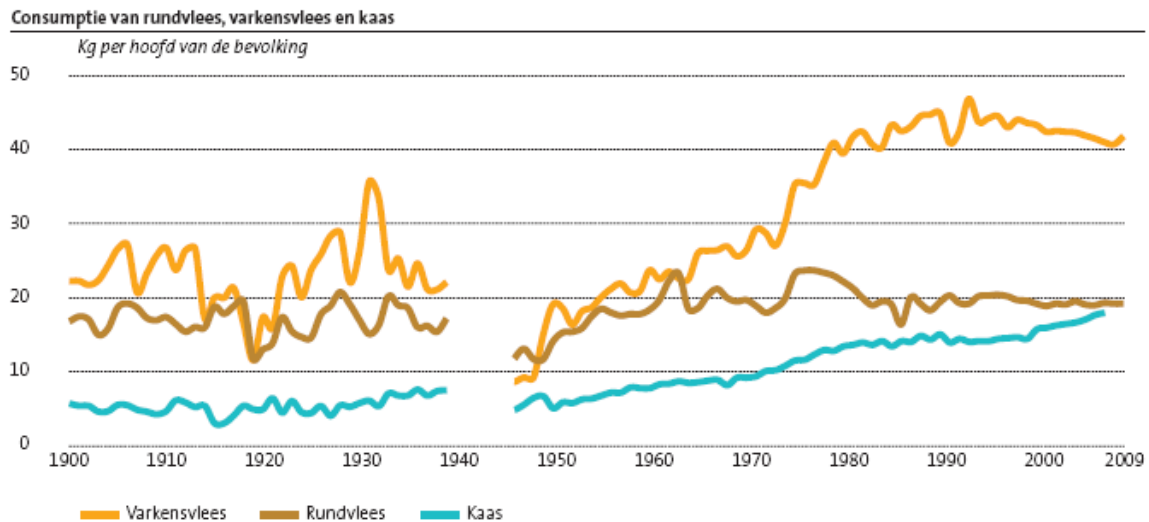
Bekijk NEDERLAND milieu.

- c. Welke kaart(en) geeft/geven informatie over de gevolgen van de grote concentratie aan varkens- en kipveehouderijen op de zandgronden?

- d. Lees het volgende artikel: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ammoniak> . Leg uit welke milieueffecten ammoniak heeft.

² Hier is de kaartvaardigheid relateren aanbod.

Ontwikkeling van de vleesconsumptie in Nederland

Bron: [Terugblikken; een eeuw in statistieken 2010](#).

- Bekijk de bovenstaande grafieken.
Geef de verklaring van de toegenomen vleesconsumptie in Nederland sinds WO2.
- Hoe zal de vleesconsumptie zich komende 10 jaar wereldwijd ontwikkelen?
De vleesconsumptie neemt af / toe / blijft gelijk. Leg je keuze uit.
- Welke belangrijke bestanddelen bevat vlees? En van welk bestanddeel is een kaart in de atlas aanwezig? Geef het kaartnummer en titel.
- Gebruik de geselecteerde kaart van de vorige vraag. Noem drie landen die een te kort hebben aan dit bestanddeel. Geef hiervoor een verklaring en ondersteun dit met een gegeven uit de atlas.
- Maak de onderstaande zinnen af.
Landen met een grote vleesconsumptie per inwoner worden gekenmerkt door
Landen met een lage vleesconsumptie per inwoner worden gekenmerkt door
De bovenstaande zinnen worden in de aardrijkskunde algemene regels genoemd.

Antwoorden bij opdracht over video Vleesdump

1. Wat is vleesdump?

Het te goedkoop exporteren van vlees van Nederland naar Kameroen.

2. Welke landen zijn erbij betrokken?

Nederland en Kameroen

3. Noem 6 partijen die betrokken zijn bij de keten in de vleessector in elk land.

Boeren, overheid, handelaren (importeurs/exporteurs), slachterijen, consumenten, inspecties

4. Welk voordeel heeft de exporterende partner bij vleesdump?

Ze exporteren het afval en goedkope delen en ontvangen daar geld voor.

5. Welke nadelen ontstaan bij de importerende partner?

Door de import van goedkoop vlees, kunnen de lokale boeren hun vlees niet meer afzetten. Daardoor is er ook minder werk bij deze boeren, bij de slachterijen. De traditionele marktlui verliezen klandizie.

6. Welk voordeel ontstaat bij de importerende partner?

Er komt goedkoop vlees beschikbaar voor de consumenten.

7. Wat is volgens Wim van der Pelt van de Centrale Organisatie voor de Vleessector de oorzaak voor het probleem in de Kameroenese varkensvleessector? En wat is dus zijn oplossing?

De Kameroenese boeren zijn niet efficiënt genoeg.

Oplossing: training van Kameroenese boeren door Nederlandse boeren, zodat ze efficiënter worden.

8. Waarom heft Kameroen geen invoerrechten op varkensvlees?

Ze doen dat al op kippenvlees, dan willen ze het niet ook op varkensvlees nog eens doen. Electorale redenen dus.

9. Welke rol speelt de WTO in dit verhaal?

De WTO stelt regels op voor de vrijhandel, waarmee Kameroen zijn boeren kan beschermen of niet: je moet keuzes maken.

10. Wat vind je van het EO-item?

Eigen antwoord.

Antwoorden bij webopdracht over vleesdump.

1. Welke drie landen zijn de belangrijkste varkensvleesexporteurs naar Kameroen in 2010?

Volgens de gegevens per november 2010: Frankrijk, België en Brazilië.

2. Welke ontwikkeling maakte de varkensvleesexport door?

Er is weinig export, een piek in 2002, maar daarna daalde het weer.

3. Vergelijk de export van kip met varkensvlees wat betreft hoeveelheid en ontwikkeling.

Veel meer kipexport. Een stijging tot 2004, daarna sterke daling, maar nog altijd veel meer dan varkensvleesexport.

4. Leg uit hoe deze importheffingen van invloed zijn geweest op de invoer van kippenvlees

De invoer van kippenvlees daalde sterk na 2004.

5. Leg uit hoe deze importheffingen van invloed zullen zijn geweest op de Kameroenese kippenboeren.

De kippenboeren zullen hiervan geprofiteerd hebben, de prijs en hun afzet steeg.

6. Leg uit hoe deze importheffingen van invloed zullen zijn geweest op de prijs van kip voor de consument.

Die steeg.

7. Geef twee redenen waarom de Kameroenese overheid de varkenssector niet wil helpen met importheffingen.

De varkensimport is gering.

De overheid denkt dat de consument niet ook nog eens een verhoging van de prijs van varkensvlees zal accepteren.

8. Wat vind je nu van het EO-item over vleesdump?

Eigen antwoord.